

Nazval som vás priateľmi (II): Aby ste rozjasnili zem

„Nové prikázanie“, ktoré nám Ježiš dal na konci svojho pozemského života, odhalilo nový rozmer ľudského priateľstva: ide o skutočný apoštolát.

18.02.2021

Veľké rieky zvyčajne vznikajú z malého prameňa vyvierajúceho vysoko v horách. Pozdĺž svojho toku prijímajú vodu z prameňov a

prítokov, až sa nakoniec vlievajú do mora. V podobnom duchu aj spontánna náklonnosť alebo spoločné záujmy sú prameňmi, z ktorých môže vytrysknúť priateľstvo. Postupne tento vzťah sleduje svoje riečisko a prijíma prúdy, ktoré mu dávajú silu: spoločne strávený čas, rady, ktoré prichádzajú a odchádzajú, rozhovory, smiech, dôvernosti... Rovnako ako rieky svojím tokom zavlažujú polia, naplňajú studne a pomáhajú rásť stromom, robí priateľstvo život krajším, naplňa ho svetlom, „rozmnožuje radosť a poskytuje útechu v bolesti“¹. Ak by toto všetko bolo málo, je navyše priateľstvo v prípade kresťana naplnené „živou vodou“, Kristovou milosťou (porov. Jn 4, 10). Táto sila dáva prúdu nový impulz: premieňa ľudský cit na dobročinnú lásku. Takto, na konci svojej cesty, táto rieka splynie so širokým morom lásky Boha k nám.

Obrovská schopnosť rozširovať sa

Keď na prvých stránkach Biblie prídeme k okamihu stvorenia človeka, čítame, že bol stvorený na „obraz“ Boha, stvorený podľa jeho „podoby“ (Gn 1,26). Tento Boží vzor je vždy prítomný v najintímnejšej časti duše, a pokiaľ si vycvičíme náš zrak, budeme môcť uvidieť Boha v každom mužovi a v každej žene. Aj keď všetky osoby, ktoré na svojej ceste stretneme – pri práci, pri štúdiu, pri športe, alebo pri premiestňovaní sa z miesta na miesto –, sú hodné toho, aby boli milované pre túto nesmiernu dôstojnosť, iba s určitou skupinou z nich sa nám podarí vybudovať si priateľský vzťah. Tušíme, že v skutočnosti nie je možné mať nekonečne veľa priateľov, okrem iného aj preto, že máme obmedzený čas; ale naše srdce, vedené Bohom, môže zostávať vždy otvorené a ponúkať svoje priateľstvo čo

najväčšiemu počtu ľudí a prejavovať „všemožnú vlúdnosť všetkým ľuďom“ (Tit 3, 2).

Snažiť sa o taký postoj našej duše, ktorý „nikoho nevylučuje“, keď duša zostáva „zámerne a veľkodušne otvorená pre všetkých“², určite niečo stojí. Napríklad matka svätého Josemaríu, keď videla, ako sa jej syn úplne odovzdáva ľuďom okolo seba, varovala ho: „Budeš v živote veľmi trpieť, pretože do všetkého, čo robíš, vkladáš celé svoje srdce“.³ Otvoriť sa priateľstvu niečo stojí, ale všetci máme tú skúsenosť, že ide o bezpečnú cestu ku šťastiu. Schopnosť milovať stále viac a viac priateľov je zároveň niečím, v čo môžeme neustále rásť. Tak ako rástol počet ľudí v Opus Dei, objavila sa v srdci svätého Josemaríu táto neistota: bude schopný milovať všetkých, ktorí prídu do Diela, rovnakou láskou, akú cítil k tým prvým? Túto obavu rozptýlila Božia milosť; Boh jeho

srdce neustále rozširoval tak, že raz vyznal: „Ľudské srdce sa vie nádherne zväčšovať. Keď miluje, trhá všetky putá v crescende lásky.“⁴

Podľa toho vás spoznajú

Ak je nám na stránkach knihy Genesis zjavená Božia láska, ako nás stvorila na svoj „obraz“, cez vtelenie Božieho Syna dostávame oveľa pôsobivejšiu správu. Ježišovi učeníci žili tri roky s tým, ktorý bol ich najlepším priateľom, bez odlúčenia sa od neho. Volali ho Rabbi, čo znamená „majster“, lebo okrem priateľov boli a cítili sa byť aj jeho žiakmi. Pred svojím umučením Majster chcel, aby pochopili, že ich miluje priateľstvom, ktoré prekoná smrť, že ich bude milovať až „do krajnosti“ (Jn 13, 1). *Tototajomstvo* radikálnosti jeho priateľstva je jednou z intímnych dôverností, ktorú Kristus oznámil pri Poslednej večeri. Tam tiež prejavil vyhlásením nového

prikázania svoje pranie, aby sa táto sila po storočia uchovávala prostredníctvom všetkých kresťanov: „Aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás“ (Jn 13, 34). A dodal: „Podľa toho spoznajú všetci, že ste moji učeníci“ (Jn 13, 35). Teda: moji priatelia sa spoznajú podľa toho, ako milujú iných.

V dejinách Opus Dei existuje udalosť úzko súvisiaca s týmto prikázaním. Na konci občianskej vojny sa svätý Josemaría vracia do Madridu a ihneď mieri do ulice Ferraz. Na čísle 16 bola v tejto ulici niekoľko dní pred začiatkom bojov zriadená nová Rezidencia DYA. Takmer tri roky potom nachádza všetko zničené drancovaním a bombardovaním. Rezidencia sa zdá byť nepoužiteľná. Medzi ruinami pokrytými prachom nájde plagát, ktorý visí na stene knižnice. Na jeho okraji, ktorý sa podobá okraju pergamentu, sú latinsky napísané tie isté slová

nového prikázania, ktoré, ako sme práve videli, Ježiš zveril svojim učeníkom: „*Mandatum novum do vobis...*“ „Nové prikázanie vám dávam...“ (Jn 13, 34-35). Zavesili ho tam, pretože vystihoval prostredie, ktoré si svätý Josemaría prial v centrách Diela: „Miesto, kde ľudia nájdú úprimnú lásku a naučia sa byť skutočnými priateľmi.“⁵ Po vojnovej katastrofe, keď sa muselo začať prakticky od nuly, to dôležité zostalo: jedným zo základných predpokladov obnovy bolo nechať sa viesť týmto láskavým prikázaním Krista.

Tak je jednoduchšie vystúpiť na horu

Vidíme, že vzorom pre nové prikázanie je Ježišova láska: „Ako som ja miloval vás“ (Jn 13,34). Ale aká je táto láska? Čím je charakteristická? Kristova láska k jeho učeníkom – hovorí to on sám – je presne taká láska, akú k sebe

prechovávajú priatelia. Oni boli svedkami a prijímateľmi tejto lásky. Vedia, že Ježiš sa stará o ľudí, s ktorými žije. Videli ho veseliť sa v radoosti (porov. Lk 10, 21) a trpieť v bolesti (porov. Jn 11, 35). Vždy si našiel čas pre tých, ktorí ho potrebovali: pre Samaritánku (porov. Jn 4, 6), pre ženu trpiacu na krvotok (porov. Mk 5,32) a dokonca pre dobrého lotra, keď už visel na kríži (porov. Lk 23, 43). Ježišova láska sa prejavila konkrétnymi skutkami: staral sa o jedlo pre tých, ktorí ho nasledovali (porov. Lk 9, 13) a aj o ich odpočinok (porov. Mk 6, 31). Ako nám pripomína pápež František, Ježiš „pestoval priateľstvo so svojimi učeníkmi a zostal im verný aj v krízových okamihoch.“⁶

Priateľstvo je zároveň balzomom pre dušu a darom, ktorý nám dáva Boh. Nie je to iba „prchavý a prechodný vzťah, ale stabilný, pevný a verný zväzok, ktorý časom ešte viac

dozrieva.“⁷ Niektorí priateľstvo považujú za najvyšší prejav lásky, pretože nám dovoľuje vážiť si druhého pre neho samého.

Priateľstvo je pozeráť sa na druhého nie preto, aby sme ho využili, ale aby sme mu slúžili.“⁸ To je jeho nádherná bezpodmienečnosť. Rozumie sa teda, že priateľstvu je vlastná „nezištnosť“, lebo úmysly toho, kto miluje, nesledujú žiadny prospech ani nijaký *bumerangový* efekt.

Odhaliť túto realitu v jej plnej hĺbke vždy prekvapí, pretože sa zdá, že to odporuje chápaniu života ako súťaže, ktoré je dnes vcelku rozšírené. Preto ten, kto zažíva priateľstvo, prežíva ho väčšinou ako nezaslúžený dar; s priateľmi sa životné problémy zdajú ľahšie. Ako hovorí jedno kikujské príslovie, ktoré sa veľmi páčilo blahoslavenému Álvarovi del Portillo, keď išiel do Kene: „Keď je na vrchole hory priateľ, je ľahšie vystúpiť na ňu.“⁹ Priatelia sú úplne

nevyhnutní na prežitie šťastného života. Istotne je možné žiť plným životom bez účasti na manželskej láske – ako je to napríklad u tých, ktorí dostali dar celibátu – ale nie je možné byť šťastným bez prežívania lásky v priateľstve. Koľko útechy a radosti nachádzame v dobrom priateľstve! Ako sa nám ulaví v trápení!

Viac priateľov pre Ježiša

Spoznávaním Ježišovho života a s rastúcim dôverným priateľstvom s ním sa môžeme naučiť znakom dokonalého priateľstva. Na začiatku sme videli, že kresťanské priateľstvo je špecifické, pretože je napájané Božím prameňom, Božou milosťou, a preto dostáva nový „christologický rozmer“. Táto sila nás núti pozeráť sa na všetkých a milovať všetkých – hlavne našich najbližších – „skrze Krista, s Kristom a v Kristovi“, ako hovorí kňaz počas omše pri

pozdvihovaní Ježiša v eucharistii. Tak sa učíme „vidieť ostatných očami Krista a vždy nanovo odhaľovať ich hodnotu.“¹⁰ Svätý Josemaría nás povzbudzoval, aby sme boli samotným Kristom, ktorý ide s ľuďmi bok po boku, aby sme dávali ostatným tú istú lásku Krista-priateľa. Preto je logické živiť pri našej modlitbe túto ľudskú a nadprirodzenú nádej mať stále nových priateľov, lebo „Boh si na uskutočnenie svojho vykupiteľského plánu často pomáha skutočným priateľstvom.“¹¹

Ježišovo priateľstvo s Petrom, Jánom a všetkými jeho učeníkmi je totožné s vrúcnyim želaním, aby žili v blízkosti Otca; jeho priateľstvo je spojené s nádejou, že objavia svoje poslanie, ku ktorému boli povolani. Podobne uprostred úloh, ktoré každému z nás Pán zveril, „nejde o to mať priateľov preto, aby sme mohli robiť apoštolát, ale o to, aby Božia Láska pretvárala

naše vzťahy s priateľmi tak, aby sa stali skutočným apoštolátom.“¹² Svätý Josemaría zvykol hovoriť, že v duchovnom živote nastane okamih, kedy sa už nedá odlíšiť modlitba a práca, pretože žijeme v neustálej Božej prítomnosti. Niečo podobné sa deje s priateľstvom, lebo ak si želáme dobro priateľa, chceme, aby bol čo najbližšie k Bohu, stálemu prameňu radosti. A „potom je spoločne strávený čas vždy apoštolský – všetko bez rozdielu je priateľstvo a apoštolát.“¹³

Preto v srdciach svätých bolo vždy miesto pre nových priateľov. Keď čítame knihy, ktoré opisujú ich príbehy, objavíme úprimný záujem o problémy ostatných, o ich úzkosti a radosti. Blahoslavený Álvaro pestoval tento postoj do konca svojho života; chcel prinášať Kristovo priateľstvo dokonca aj ľuďom, ktorí ho sprevádzali v hodinách jeho poslednej cesty na tomto svete. Deň

po jeho smrti „bola na nočnom stolíku vizitka jedného z pilotov lietadla, ktoré ho priviezlo zo Svätej zeme do Ríma. Zaujímal sa o neho a o jeho rodinu, hlavne počas čakania na letisku v Tel Avive. Ich vzťah bol krátky, ale hlboký: onen pilot sa prišiel pomodliť k pozostatkom dona Álvara, hneď ako dostal správu o jeho smrti.“¹⁴ Počas náhodného stretnutia sa zrodilo priateľstvo, ktoré pokračovalo medzi nebom a zemou.

Kresťan má veľkú lásku – dar, s ktorým sa môže rozdeliť. Naše vzťahy s druhými dávajú Kristovi možnosť ponúknuť svoje priateľstvo novým priateľom. „Rozjasniť cesty sveta svetlom“ znamená šíriť po svete túto nádhernú skutočnosť lásky a priateľstva. Ak myslíme iba na svoje záujmy, ideme príliš rýchlo alebo zostávame akosi na povrchu pri

spoznávaní iných, vystavujeme tým
niekedy nebezpečenstvu tento dar,
ktorý chce Boh dať všetkým ľuďom.
Veľkou časťou nášho evanjelizačného
poslania je práve prinavrátiť
priateľstvu jeho skutočný lesk tým, že
ho dáme do súvislosti s Bohom, s
druhými, s naším želaním byť
lepšími a nakoniec, so šťastím.

José Manuel Antuña

¹ Fernando Ocáriz, *Pastiersky list*
1.11.2019, č. 23.

² *Tamtiež*, č.7.

³ Andrés Vázquez de Prada,
Zakladateľ Opus Dei, diel I., str. 121.

⁴ Sv. Josemaría, *Krížová cesta*, ôsme
zastavenie, 5. bod na rozjímanie.

⁵ Fernando Ocáriz, *Pastiersky list*
1.11.2019, č. 6.

⁶Pápež František, *Christus vivit*, č. 31.

⁷*Tamtiež*, č. 152.

⁸ Sv. Ján Pavol II., *Angelus* 13.2.1994.

⁹ Porov. Salvador Bernal, *Spomienka na Mons. Álvaro del Portillo*, Periférie 2019, str. 243.

¹⁰ Fernando Ocáriz, Pastiersky list 1.11.2019, č. 16.

¹¹ *Tamtiež*, č.5.

¹² *Tamtiež*, č. 19.

¹³ *Tamtiež*.

¹⁴ Porov. Salvador Bernal, *Spomienka na Mons. Álvaro del Portillo*, Periférie 2019, str. 152.

dev.opusdei.org/sk-sk/article/nazval-som-vas-priatelmi-ii-aby-ste-rozjasnili-zem/ (07.08.2025)